

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Володимир ЛАДИКА

«26» квітня 2024 р.

ПРОГРАМА

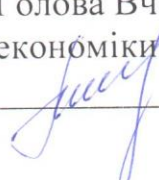
фахового вступного випробування для осіб, що вступають на третій курс
(з нормативним терміном навчання) для здобуття освітнього ступеня
«бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент»
(освітньо-професійна програма «Менеджмент»
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти)

РЕКОМЕНДОВАНО

Вченою радою факультету

Протокол № ____ від _____ 2024 р.

Голова Вченої ради факультету
економіки і менеджменту

 Маргарита ЛИШЕНКО

Голова фахової

атестаційної комісії

Маргарита ЛИШЕНКО

Програма фахового вступного випробування для осіб, що вступають на третій курс (з нормативним терміном навчання) для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітньо-професійна програма «Менеджмент» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти). 2024. 12 с.

Програму підготували:

СТОЯНЕЦЬ Наталія	доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової
ОРЄХОВА Альвіна	доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової
МОГИЛЬНА Людмила	кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової
ХРОМУШИНА Людмила	кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової
ТКАЧЕНКО Вікторія	кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової (протокол № ____ від _____ 2024 р.).

Зміст

Вступ	4
1.Вимоги до складання вступного випробування	5
2.Оцінювання ступеня відповідності знань визначеним критеріям	7
3.Зміст дисциплін фахового вступного випробування	8
4.Критерії оцінювання знань	12

ВСТУП

Програма фахового вступного випробування для осіб, що вступають на третій курс (з нормативним терміном навчання) за ступенем вищої освіти «Бакалавр» галузі знань 07 «Управління і адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» підготовлена у відповідності до Правил прийому, розроблених Приймальною комісією Сумського національного аграрного університету, затверджених вченою радою СНАУ _____ 2024 року, протокол № ____ відповідно до умов прийому до вищих навчальних закладів України у 2024 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від _____ 2024 року № ____ та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України _____ 2024 року, а також відповідно до галузевих стандартів вищої освіти, що регламентують зміст освітньо-професійної програми та засобів діагностики якості підготовки бакалавра в галузі знань 07 «Управління і адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» ОПП «Менеджмент».

Мета вступного випробування - оцінювання рівня професійної компетентності та ступеня засвоєння освітньо-професійної програми підготовки молодшого бакалавра (фахового молодшого бакалавра, молодшого спеціаліста).

Програма вступного іспиту містить змістові модулі нормативних навчальних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки освітньо-професійної підготовки бакалавра.

У списку рекомендованих джерел, що додається до програми, наведено перелік сучасної наукової спеціальної літератури, рекомендованої для використання при підготовці до вступного випробування.

1. ВИМОГИ ДО СКЛАДАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування, що передбачає виконання певних кваліфікаційних завдань, є адекватною формою кваліфікаційних випробовувань, яка об'єктивно і надійно визначає рівень освітньої та професійної підготовки випускників закладів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» в галузі знань 07 «Управління і адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Вступний іспит складається з двох етапів:

1-й етап – тестова перевірка знань, що формують уміння та навички бакалавра в галузі знань 07 «Управління і адміністрування» з таких дисциплін:

- «Менеджмент»;
- «Політекономія»;
- «Економіка підприємств».

Вимоги до тестових завдань. Система базових тестових завдань сформована експертним оцінюванням кожного завдання і їх сукупності та охоплює всі змістовні модулі з комплексу дисциплін, які включено до вступного випробовування. Тестове завдання є закритої форми із запропонованими відповідями, в яких вибирають правильні з множини вибору (три-чотири відповіді, тільки одна з яких є правильною). Запитальна частина тестового завдання формулюється у стверджувальній чи запитальній формі стисло, чітко, без подвійного тлумачення. Елементи відповіді частини тестового завдання мають окрему індексацію. Можливі відповіді не відокремлюються будь-яким знаком та розташовуються під запитальною частиною. Добірка тестових завдань кожного варіанту включає таку кількість, яка є достатньою для забезпечення відповідної точності вимірювання і становить 50 тестових завдань. Представництво кожної дисципліни у кожному варіанті забезпечується пропорційно.

2-й етап – письмове розв’язання комплексної ситуаційної задачі. Зміст задачі відповідає змістовним модулям дисциплін: - «Менеджмент»; «Політекономія»; «Економіка підприємств».

Вимоги до комплекту комплексних ситуаційних задач.

Комплексна ситуаційна задача за змістовними модулями кількох дисциплін моделює реальну ситуацію, з якою може зустрітися випускник напряму 07 «Управління і адміністрування» ОС «Бакалавр» у практичній діяльності на первинних посадах, імітує процес підготовки, прийняття і реалізації управлінського рішення. Структурно задача складається із: характеристики ситуації (вихідні умови); інформаційного забезпечення; конкретного завдання – розробити альтернативні варіанти; обрати оптимальний варіант; обґрунтувати управлінське рішення; оформити його належним чином (наказом, службовою запискою тощо; запропонувати план заходів; визначити їх ефективність).

Кількість варіантів тестів вступного іспиту становить 25 рівнозначних варіантів.

Комплект завдань додається до програми.

2. ОЦІНЮВАННЯ СТУПЕНЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗНАНЬ ВИЗНАЧЕНИМ КРИТЕРІЯМ

Тестові завдання включають наступні дисципліни:

1. «Менеджмент» має форму тестових завдань: 20 завдань по 4 бали за кожную правильну відповідь.
2. «Політекономія» має форму тестових завдань: 15 завдань по 4 бали за кожную правильну відповідь.
3. «Економіка підприємств» має форму тестових завдань: 15 завдань по 4 бали за кожную правильну відповідь.

При оцінюванні роботи кожне тестове завдання оцінюється окремо, потім підраховується загальна сума балів.

Максимальна кількість балів, яку можна отримати – 200 балів.

Оцінювання роботи здійснюється за 4-х бальною шкалою:

180-200 – «відмінно»;

150-178 – «добре»;

120-148 – «задовільно»;

118 і нижче – «незадовільно».

«Задовільно» - мінімальний бал для участі у конкурсі.

Якщо абітурієнт отримує оцінку «незадовільно», він не має права приймати участь у конкурсі.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІН ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Менеджмент

Сутність, роль та методологічні основи менеджменту. Історія розвитку менеджменту. Закони, закономірності та принципи менеджменту. Функції й методи менеджменту. Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту. Процес управління. Планування як загальна функція менеджменту. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей; оцінка сильних і слабких сторін організації; розроблення стратегії. Базові стратегії. Організування як загальна функція менеджменту. Поняття та складові організаційної діяльності. Типи організаційних структур управління. Мотивування як загальна функція менеджменту. Теорії процесів мотивування: змістовний і процесний підходи. Співставлення теорій мотивування. Засоби мотиваційного впливу. Стимулювання праці: цілі, принципи, види, форми. Контролювання як загальна функція менеджменту. Принципи і цілі функції контролювання. Етапи процесу контролювання: формування стандартів вимірювання, порівняння фактичного виконання зі стандартами, оцінка та регулювання. Види управлінського контролю. Регулювання як загальна функція менеджменту. Інформація і комунікації в менеджменті. Керівництво та лідерство. Ефективність менеджменту. Управлінська праця як складова управлінської діяльності. Категорії менеджерів. Управлінські ролі менеджера. Вимоги, що пред'являються до сучасного менеджера. Принципи та напрями наукової організації управлінської праці. Розподіл та кооперація праці на підприємстві.

Список рекомендованих джерел

1. Білорус Т.В. Практикум з менеджменту: навчальний посібник. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2020. 185 с.
2. Гірняк О. М., Лазановський П. П. Менеджмент у лекційному викладі: навч. посіб. Львів: Українська академія друкарства, 2018. 232 с.

3. Іванова Н.С., Приймак Н.С., Карабаза І.А., Шаповалова І.В. Сучасний менеджмент у схемах і таблицях: навч. посібник. Частина 1. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2021. 135 с. URL: <http://elibrary.donnuet.edu.ua/2321/>

4. Краснокутська Н.С., Нащекіна О.М., Замула О.В. Менеджмент : Навчальний посібник. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 231 с.

5. Основи менеджменту. Теорія і практика : навч. посіб. / [авт.: Г. Є. Мошек, І. П. Миколайчук, Ю. І. Палеха, Ю. В. Поканевич, А. С. Соломко, О. В. Коваленко, Н. В. Коваленко, В. С. Ціпуринда, Г. П. Сиваненко, О. І. Белова] ; за заг. ред. Г. Є. Мошека. Київ : Ліра-К, 2021. 528 с.

6. Палеха Ю, Мошек Г., Миколайчук І. Основи менеджменту. Теорія і практика: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2018. 528 с.

7. Рульєв В. А., Гуткевич С.О. Менеджмент : навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 312 с.

8. Страпчук С.І., Миколенко О.П., Попова І.А., Пустова В.В. Менеджмент: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Львів: Видавництво «Новий Світ–2000», 2020. 356 с.

9. Харченко Т.М., Сохань І.В., Ткаченко В.В. Менеджмент: навч. посібник. Суми. 2022 р. 286 с.

10. Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2022 р. 258 с.

Політекономія

Політекономія як наука. Меркантилісти. Фізіократи. Класична школа політичної економії. Марксизм. Неокласичний напрям. Кейнсіанство. Неокласичний синтез. Монетаризм. Інституціоналізм. Економічні закони: зміст і відмінності від законів природи. Всезагальні, загальні, специфічні та стадійні закони. Економічні категорії. Основні завдання та функції економічної науки. Пізнавальна, практична, прогностична та методологічна функції. Сутність виробництва. Найважливіші елементи виробничого процесу. Фактори виробництва. Чотирифакторна модель. Сучасна модифікація факторів виробництва. Земля, праця, капітал, підприємницькі здібності, екологія, наука, інформація. Сутність та види витрат виробництва. Зовнішні (явні) витрати. Внутрішні (неявні витрати). Суспільне виробництво, його фактори і результати. Економічні потреби та інтереси як рушійна сила соціально-економічного прогресу. Економічні відносини власності. Економічна система суспільства. Власність як економічна категорія. Суб'єкти власності. Об'єкти власності. Право власності. Право володіння. Право користування. Право розпорядження. Типи, форми, власності. Колективна власність та її форми. Приватна власність. Державна

власність та її форми. Наддержавна власність. Економічна система. Складові елементи економічної системи та їх характеристика. Економічні відносини. Механізм господарювання. Продуктивні сили. Типи економічних систем. Характерні риси традиційної економічної системи. Особливості ринкової економічної системи. Сутність і генезис товарного виробництва. Економічний закон вартості. Сутність і еволюція грошей. Інфляція. Капітал і наймана праця в розвинутому товарному виробництві. Ринок і механізм його функціонування. Конкуренція і монополія в ринковій економіці.

Список рекомендованих джерел

1. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика. Підручник. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232 с.
2. Економічна теорія. навч. посіб. / Г. М. Пилипенко, Ю. І. Пилипенко; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2022. – 196 с.
3. Економічна теорія: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
4. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В.П. Якобчук. – К.: Видавництво Ліра-К, 2020. – 450 с.
5. Кокарев І.В. Основи економічної теорії: навчальний посібник. Дніпро: Дніпров. держ. ун-т внут. справ. 2020. 100 с.
6. Марченко О.С. Економічна теорія: навчально-методичний посібник. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2020. 131 с
7. Основи економічної теорії : навч. посіб. / Ю.Г. Козак, С.С. Шаповал, О.С. Кіро та ін.; за ред. Ю.Г. Козака, С.С. Шаповал. К.: ЦНЛ, 2019. 264 с.
8. Семененко В. Економічна теорія. Політекономія: посібник / В. Семененко, Д. Коваленко, В. Бугас. Київ. ЦУЛ. 2019. 428 с.
9. Семенко В.М. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. / В.М. Семенко. К.: ЦНЛ, 2020. 364 с
10. Щетинін А.І. Політична економія: підручник / А.І. Щетинін. К.: ЦНЛ, 2019. 480 с.

Економіка підприємств

Підприємство як суб'єкт і об'єкт ринкових відносин. Цільові характеристики діяльності підприємства на ринку. Планування діяльності підприємства. Виробнича потужність підприємства. Планування виробничої діяльності підприємства. Ресурсний потенціал підприємства. Матеріально-технічне забезпечення підприємства. Основні засоби підприємства. Оцінка вартості основних засобів. Фізичний і моральний знос основних засобів. Амортизація основних засобів. Методи нарахування амортизації. Просте й розширене відтворення основних засобів. Трудові ресурси і стимулювання

роботи робітників. Показники наявності та руху персоналу. Методи визначення планової чисельності робітників. Продуктивність праці як показник ефективності організації праці персоналу. Поняття виробітку, методи його визначення. Поняття і види трудомісткості. Чинники зростання продуктивності праці. Мотивація трудової діяльності працівників підприємства. Класифікація методів мотивації (економічні прямі, економічні непрямі та грошові). Поточні витрати підприємства і собівартість продукції. Науково-технічний прогрес і інтенсифікація виробництва. Фінансові результати діяльності підприємства. Поняття доходу (виручки). Прибуток — основний показник фінансово-економічної діяльності підприємства. Види прибутку. Порядок визначення фінансового результату діяльності підприємства. Поняття ефективності. Види ефективності. Рентабельність як показник ефективності діяльності підприємства. Види рентабельності. Шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства. Фінансовий стан підприємства, його фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність активів. Ефективність і конкурентоздатність підприємства. Сутність фінансів підприємств. Системи оподаткування підприємства. Кредитування підприємства. Грошовий оборот і система грошових розрахунків підприємства. Оцінка фінансового стану підприємства. Фінансовий план підприємства Банкрутство та фінансова санація підприємства.

Список рекомендованих джерел

1. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика. Підручник. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232 с.
2. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства. Навчальний посібник. К.: Центнавчальної літератури, 2019. 304 с.
3. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. Ч. 2 / А. А. Мазаракі, Г. В. Блакита, Г. В. Ситник та ін. ; за заг. Ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Держ. торг.-екон. Ун-т, 2023. – 472 с.
4. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
5. Іванілов О.С. Економіка підприємства Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 728 с.
6. Рогач С.М., Мірзоєва Т.В., Степасюк Л.М., Томашевська О.А. Економіка аграрних підприємств. Навч. посібник. Київ. ЦП «Компринт». 2020. 480 с.
7. Строченко Н.І., Жмайлова О.Г., Ключко Т.А. Економіка підприємств: навчально-методичний посібник. Суми: Сумський національний аграрний університет, 2020. 100 с.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ (ОС Бакалавр)

Оцінювання роботи здійснюється за наступною шкалою:

1-й етап – тестова перевірка знань

* 50 тестів по 2 бали за кожну правильну відповідь, загальна сума максимум 100 балів.

2-й етап – оцінювання розв'язку ситуаційної задачі (1 задача) – максимум 100 балів за правильну відповідь:

* *100 балів* - відповідь студента містить послідовний і аргументований розв'язок задачі, розрахунки зроблено вірно, продемонстрована здатність робити власні висновки та вносити пропозиції.

* *75 балів* - відповідь є не аргументованою, алгоритм розв'язку дотриманий, але мають місце помилки в розрахунках.

* *60 балів* - завдання вирішено з помилками, не дотримано алгоритму розв'язку задачі, присутні помилки в розрахунках, відсутні висновки.

* *0 балів* - не приступав до виконання завдання (завдання не вирішено).

Максимальна кількість балів, яку можна отримати за всі етапи – 200 балів.